

conversionem, ut & ipse decreverat, & de facto jam ceperat. Magdalena monitis, & exhortationibus *Materni* obtemperans, illico penitus contrita convolvit ad pedes Jesu Christi existentis in eadem civitate, & ad mensam accumbentis in domo Pharisæi: "Et ecce mulier, quæ erat in Civitate peccatrix, ut cognovit, quod accubisset in domo Pharisæi, attulit alabastrum unguenti, & stans retro secus pedes ejus & capillis capitis sui tergebat; & osculabatur pedes ejus & unguento ungebat. Luc. 7. 17." Et exinde uterque ad meliorem frugem vere conversi, fidelissimi sequaces facti sunt Jesu Christi, ut & fecit vidua *Materni* facta discipula, & seclatrix *Delparæ Virginis*, ut notat laudatus *Albertus Magnus* in *cit. cap. 7. Luc.* Tandem post passionem, mortem, Resurrectionem, & Ascensionem Domini Nostri Jesu Christi à D. Petro Apostolo una cum *Eucherio*, & *Valerio*, ordinatus *Maternus* Episcopus, & ad convertendos *Tungrances*, *Colonienses*, & *Trevirenses*, aliosque finitimos populos missus, sanctissime obiit *Treviris* Episcopus, & ejus festum colitur die 14. Septembris.***

¶ Hæc historia, si vera foret, quæstionem illam perantiquam, & perobscuram solveret de muliere, quam D. Lucas peccatricem appellat. Verum quum de illa nondum liqueat (nec unquam liquebit, ait *Ant. Sautini* in *Histor. Famil. Sacræ C. X. De Christo Domino*): hæc ab *Auctore* nostro proposita pura pura fabella credenda est. Alia etiam falsitatis argumenta occurrent, si *Auctores*, qui de S. *Materno* scripserunt, consulas. ¶

FISCUS. Vid. verb. *Pœna* art. 2. num. 7.

FŒMINA.

SUMMARIUM.

- 1 FŒMINA non est capax ordinum.
- 2 Error quorundam Hæreticorum, qui Fœminas ad Sacros ordines admittebant.
- 3 Afferitur, & solvitur instantia de Diaconissis, Presbyterissis, & Episcopissis.
- 4 Afferitur, & solvitur instantia de fabula *Papissæ Joannæ*.
- 5 Potest tamen Fœmina habere potestatem jurisdictionis, quamvis non possit habere potestatem ordinis.
- 6 Fœmina habens talem jurisdictionem est capax conferendi Parochiales, & Parochum nominandi, & instituendi, quem ordinarius ad regimen animarum idoneum approbaverit.
- 7 Fœmina virtute talis jurisdictionis, potest cum legitima causa privare Clericos sibi subiectos beneficiis jam illis collatis.
- 8 Non potest autem fœmina ipsos Clericos suspendere, sicuti interdiceret, & excommunicare.
- 9 Fœmina quamvis sit docta, & sancta, non debet docere, maxime publice.
- 10 Fœmina in ecclesia debent tacere.
- 11 Fœmina, quamvis habeat jurisdictionem, ut *Abbatissa* in subditas, non potest publice benedicere, sed solum eo modo quo parentes solent benedicere propriis filiis.
- 12 Fœmina non potest pro ministro servire *Sacerdoti* ad Altare.
- 13 Fœmina, si tantum ex levitate utatur veste virili sine prava intentione, periculo scandali, & libidinis, peccat tantum venialiter, aliis mortaliter.
- 14 Fœmina tenetur sub mortali etiam abstinere ab ornatu muliebri ex se nimis turpi, & ad lasciviam provocante, si prævideat aliquem in particulari probabiliter lapsurum.
- 15 Fœmina vane se ornans, & pigmentis, seu picturis se fucans ea intentione, ut aliorum oculos ad se trahat, & viros ad lasciviam provocet, peccat mortaliter.
- 16 Si autem fœmina se ornet, & fucet ex quadam le-

vitate, vel etiam quadam vanitate, propter jactantiam quamdam, non semper est peccatum mortale, sed quandoque veniale.

- 17 Immo, si fœmina se ornet, & fucet, servata recta intentione, consuetudine patriæ, & conditione status, non est peccatum.
- 18 Non est verum fœminis faciei vitia occultare.
- 19 Et sic etiam licitum est fœminæ se ornare sine pictura, ut viro suo magis placeat, vel ut futuri mariti præ aliis fœminis licitam benevolentiam capiat.
- 20 Fœmina denudans collam, vel pectus ex intentione mala, & maxime illum morem inducens, peccat mortaliter.
- 21 Fœmina sciens se turpiter amari ab aliquo particulari, quoties cum aspiciat, vel ab eo aspiciatur, peccat graviter, si ei se conspiciendam offerit.
- 22 Hinc peccat fœmina pergens ad hoc templum, ad hoc Sacrum, in quo est aliquis particularis, à quo turpiter amatur, quando potest aliud templum adire eo periculo vacans. Item quando se per hunc vicum, &c.
- 23 Immo volunt multi fœminam scientem aliquem in particulari se turpiter amare, quoties eam aspiciat, posse, & debere non tantum publico, sed etiam *Sacerdoti* abstinere die festo semel, atque iterum ad peccatum illud evitandum.
- 24 Alii tamen universaliter sistent, quod ab evitandum præcisè scandalum non sint omittenda ulla opera præcepta; Unde fœmina sciens se ardentem amari ab aliquo particulari, qui erit in Templo, possit quidem die festo abesse à missa propter charitatem, non tamen teneatur; & concedunt solum omitti debere, vel ad aliquod tempus differri actionem bonam, que est tantum consilii, ad numer. 25.
- 25 Fœmina in publicum prodians, quamvis sciat se ab aliquo in particulari turpiter amari, si hoc faciat ex necessitate, nullimodo peccat, talem non mortaliter, si faciat ex utilitate, aut ne se privet sua libertate, vel jure exeundi domo, aut standi ad ostium domus, fenestram.
- 27 Fœmina permittens tactum sui impudicum ex objecto, vel osculum turpe, ac venereum in secreto, peccat mortaliter, si non impeditur, quando commode potest.
- 28 Si vero tactus sint ex objecto honesti, vel fiant in publico, ubi juxta morem regionis non possunt repelli, nisi ingerendo animis astantium suspitionem peccati, & infamando alterum, & tunc fœmina non peccat permittendo similes tactus.
- 29 Aut tactus sunt in secreto, seu etiam in publico, si non suspicione illa, & periculo infamie repelluntur, & tunc fœmina peccat graviter permittendo similes tactus, oscula, & amplexus, si moraliter certo advertat malitiam, & libidinosum affectum tangentis, osculantis, & amplectentis.
- 30 Si autem dubitet, an similes tactus, oscula, & amplexus ab altero fiant malo animo, negant plurimi teneri fœminam impedire; Bonacina tamen probabilis affirmat.
- 31 Fœmina acceptans munera ab amasio, quando per mortaliter certo constat de ejus libidinosâ intentione, quamvis ipsa non consentiat ejus prave intentioni, regulariter peccat mortaliter.
- 32 Adducitur, & solvitur instantia.
- 33 Si autem semel tantum, de iterum accipiat ab amasio munera, nec certo constat de ejus libidinosâ intentione, ac affectione donantis, tunc non peccat sic accipiendo.
- 34 Fœmina ob munera sibi liberaliter donata ab amasio, quamvis illicite accepta, ob ejus notam libidinosam intentionem, non tenetur ad ullam restitutionem, sed licite potest retinere.
- 35 Fœmineus sexus in quo sensu dicitur devotas?
- 36 Fœmina quadam viginti duos successive habuit maritos, & deinde nupsit viro, qui viginti repeterat uxores.

37 Expenditur dictum *Ecclesiastici*, cap. 42. num. 14. Melior est enim iniquitas viri, quam mulier benefaciens.

- 1 FŒMINA non est capax ordinum; c. Novæ 10. de panit. & remis. & est communis inter Catholicos cum D. Cyrillo super cap. 6. Joann. D. Ambrosio cap. 15. in *Epist. ad Roman.* D. Chrysostom. in *Epist. secund. ad Tim.* 2. D. Thoma in 4. dist. 95. q. 2. art. 1. & aliis communiter. Quod quid dixerint, & fecerint hæretici, qui fœminas ad sacros ordines admittebant, inter quos numerantur primo *Cataphrigæ*, quorum meminit D. Ambrosius in *prima ad Timoth.* cap. 3. Secundo *Paputiani*, & *Papuritæ*, de quibus D. Epiphanius hæret. 49. Tertio *Gnostici*, de quibus *Tertullianus lib. de præscript. hæret. cap. 41.* Ultimo *Wicleffus*, & *Lutherus*, qui docuerunt, mulieres sacri Baptismatis fonte ablutas statim *Sacerdotissas* consecrari, de quibus *Thomas Valdensis lib. de Sacrament. c. 59.* & *Offensis art. 13. contra Lutherum.* Nec officit, quod in Jure fiat mentio *Diaconissæ*, *Presbyterissæ*, & *Episcopissæ*, ut in cap. *Diaconissam* 27. q. 1. & c. *Mulieres* 19. dist. 32. & saepe alibi. Non officit, inquam, quia, ut recte notant *Baronius ad annum Christi* 34. num. 280. *Campanil. in divers. Juris Canonici. rubr. 11. c. 2. Vasquez tom. 3. in 3. part. disp. 245. c. 3.* & alii passim, ipsæ fœminæ tali nomine appellabantur, non quod sic essent ordinatæ, sed quia viri earum erant assumpti ad Diaconatum, Presbyteratum, & Episcopatum, & ideo uxores *Diaconorum Diaconissæ*, *Presbyterorum Presbyterissæ*, & *Episcoporum Episcopissæ* dicebantur, denominatione desumpta ab earum maritis. Nec etiam officit, id, quod ab aliquibus, asseritur, quod quædam fœmina, *Joanna* nomine, ad *Summum Pontificatum* fuerit assumpta. Non officit, inquam, quia id, quod dicitur de *Joanna*, est mera fabula, taleque esse probant *Belarm. lib. 3. de Pontifice Romano c. 24.* *Baronius t. 10. anno Christi* 853. num. 86. *Papirus Masson. Gallus in lib. de Urbis Episcopis: Onuphrius Panvinius in suis annotat. ad Platynam, Floremundus de Remundo in lib. Error popularis de Joana, seu Pontifice dicta Papissa, Graveson, Ursaya, & alii passim. Vide verb. Ordo art. 2. n. 26. (Vid. verb. Papa art. 1. num. 51.)*
- 2 Potest tamen fœmina habere potestatem jurisdictionis, quamvis non possit habere potestatem ordinis. Communis. Hinc fœmina succedens in aliquo officio, seu dignitate, quæ habeat aliquam jurisdictionem annexam, quamvis aliàs capax non sit exercitii curæ animarum, tamen efficitur capax, & potest per seipsam administrare jurisdictionem, & committere exercitium curæ viro capaci talis potestatis, & beneficia conferre, ut deducitur ex cap. *Dilecta, de Majorit. & obedientia, & Rota part. 10. dec. 44. num. 23.* & tenet *Abbas in c. Cum Dilectus num. 20. de consuetud. Felin. in cap. Cum venerabilis num. 36. de except. Fagnan. in c. Judæorum 3. de stat. & qualitat. num. 14.* *Joann. de Selva 6. de benef. q. 5. num. 1. & 5. et alii passim.* Unde fœmina habens jurisdictionem, ut e. g. *Abbatissa*, *Priorissa*, & hujusmodi, est capax conferendi parochiales, & parochum nominandi, & instituendi, quem Ordinarius ad regimen animarum idoneum approbaverit, ut declaravit *Sac. Cong. Concilii in una Mediolanens. 17. Decembris 1701.* Fœmina virtute talis jurisdictionis potest cum legitima causa privare Clericos sibi subiectos beneficiis jam illis collatis, & auferrè acilicet quod illis dedit, nempe titulum, & possessionem, nam posita hac oblatione censetur Pontifex conferre jus spirituale, quia sicuti beneficium confertur dependenter à designatione fœminæ, & collatione tituli, & possessionis, ita etiam censetur conservari Jurisdictio à Summo Pontifice dependenter ab iisdem, quibus sublati etiam reliqua alia tolluntur; *Rota part. 9. tom. 2. decis. 429. num. 10. & 20.*
- 3 Non potest autem fœmina ipsos Clericos suspendere, prout suspensio est censura ecclesiastica, sicuti neque interdiceret, aut excommunicare, nequit enim fœmina censuras ferre, quia caret spirituali jurisdictione, ut

colligitur ex cap. *Dilecta, de Majorit. & Obedient. & Rota dicta part. 9. tom. 2. decis. 429. num. 17. & 18.* Fœmina quamvis sit docta, & sancta, non debet docere, maxime publice, textu expresso in cap. *Mulier* 19. de consecratione, ibi: *Mulier quamvis docta, & sancta, viros in conventu docere... non presumat.* Fœmina in ecclesiis debent tacere, 1. ad *Corinth. cap. 14. num. 34.* & sequent... ibi: *Mulieres in ecclesiis taceant, non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse, sicut & lex dicit; Si quid autem volumus discere, domi viros suos interrogent.* Turpe est enim mulieri loqui in ecclesia. Fœmina quamvis habeat jurisdictionem, ut *Abbatissa*, seu *Priorissa* in subditas, non potest publice benedicere, sed solum eo modo, quo parentes solent benedicere propriis filiis, cum munus benedictionis proveniat ex potestate clavium, quæ non competit fœminæ. *Communis.* Fœmina non potest pro ministro servire *Sacerdoti* ad altare; sic expresse prohibetur in *Missali* §. 1. de defectibus, & in cap. *Inhibendum* 1. de cohabit. Clericor. & *Mulier*. ibi: *Prohibendum quoque est, ut nulla fœmina ad altare presumat accedere, aut Presbytero ministrare. Et si mulier, subjungit La Croix lib. 6. part. 2. num. 388. Et si mulier in ecclesia tacere debeat, uti habetur 1. ad Corinth. 14. mulier magis abstinere à ministerio altaris.*

Fœmina, si tantum ex levitate utatur veste virili sine prava intentione, periculo scandali, & libidinis, peccat tantum venialiter, aliis mortaliter; *Deuteronomii enim cap. 22. num. 5.* sic præcisè habetur: *Non induet mulier vestem virili, nec vir utetur veste fœminæ, abominabile enim apud Deum est, qui facit hæc (Vid. verb. Vestis, in add. hisp.)* Nullo autem modo, si utatur ex necessitate, quia necessitas facit licitum, quod aliàs est illicitum; cap. *Quoniam* 1. q. 7. cap. *Omnes* 1. de *Fer. cap. Consultuisti* 3. de celebratione missor. cum multis similibus; (*Leg. 49. & 50. tit. 4. 15. & 34. tit. 9. part. 1. 35. & 38. tit. 2. part. 2.*) in qualibet enim dispositione intelligitur excepta; cap. *Licet, de panit. & remis.* Fœmina tenetur etiam ab ornatu muliebri ex se nimis turpi, & ad lasciviam provocante, & hoc sub mortali, si prævideat aliquem in particulari probabiliter lapsurum. Et ratio est, quia nullum habet jus ad illum nimis turpem, & lascivium ornatum, immo est ei prohibitus, adeoque tenetur ab eo abstinere ad evitandum peccatum aliquis in particulari ab ipsa prævisi probabiliter lapsuri; *Bussemam lib. 2. cap. 2. art. 2. & ibi La Croix num. 343. Sporer tom. 2. tract. 5. in quint. præcept. decal. c. 1. tit. 2. n. 39. & alii.*

¶ Peccat mulier, si non abstinat ab ornatu nimis turpi, etiamsi non prævideat aliquem probabiliter lapsurum; cum enim prohibitus est sit turpis ornatu, qui ad peccandum homines provocet, palam est, graviter eo utentem peccare, etsi non prævideat aliquem lapsurum. In verbo illo *nimis* habentur fortasse insidia, & deceptiones; lascivique mulieres nunquam nimis turpem credent turpem ornatum. Legantur *Auctores* citati à *Benedicto XIV. de synodo diocæs. lib. 11. c. 12.*

Fœmina vane se ornans, & pigmentis seu picturis se fucans ea intentione, ut aliorum oculos ad se trahat, & viros ad lasciviam provocet, peccat mortaliter; cap. *Nec solo affectu, & tactu* 12. & cap. *Qui viderit mulierem* 13. *caus. 42. quest. 5.* Unde *S. Joan. Chrysostom. relatus, & secutus à Fagnan. lib. 3. de crystal. in cap. Multa* 1. *Ne Clerici vel Monachi num. 68.* sic ait: *Mulier si se decoraverit & vocaverit ad se oculos hominum, etiamsi plagam non intulerit, vindictam dabit extremam; venenum enim obtulit, etsi nullus, qui bibat, invenit sit; & concordant S. Augustinus Epist. 255. alid 73. in cap. Fucare 38. de consecrat. dist. 5. S. Cyprian. tract. de habitu Virg. post med. S. Clemens Alexandr. in *Pedagog. lib. 3. cap. 2. S. Thomas 2. 2. quest. 169. art. 2. in corpor. S. Antoninus, & alii communiter.* Quamobrem *Eccles. 10. & expressè dicitur: Ne accipiat faciem adversus faciem tuam, scilicet faciem picturæ adversus faciem naturalem; & contrariæ debet timere illud Joel 2. Omnis vultus redigitur in ollam, id est vultus depictus in ollam infernalem, ut explicat**

Fagnan. loc. cit. num. 62. & S. Cyprianus de disciplina, & habitu virginum sic expresse dicit: Opus Dei est quod nascitur, diaboli quod maturatur. Et in libro de habitu virginum incipiente Discipline Custos, post med. sic ait: Non virgines tantum, aut Viduas, sed & nuptas puto, & omnes omnino feminas admonendas, quod opus Dei, & salutem ejus, & plasma adulterare nullo modo debeant adhibito flavo colore, vel nigro pulvere, vel rubore, aut quolibet lineamenta nativa corrumpente medicamina. Et postea subdit: Manus Deo inferunt, quando illud, quod ille formavit, reformare contendunt, impugnatio ista divini operis pravariatio est veritatis, Deum videre non poteris, quando oculi tui non sunt, quos Deus fecit, sed quod diabolus infecit, de inimico tuo comita cum illo pariter arsura.

16 Si autem femina se ornet, & fucet ex quadam levitate, vel etiam quadam vanitate propter instantiam quamdam, non semper est peccatum mortale, sed quandoque veniale; S. Thomas 2. 2. q. 169. art. 2. in corpor.

17 Fagnan. loc. cit. num. 69. & alii passim. Immo si femina se ornet, & fucet, servata recta intentione, consuetudine patrie, & conditione status, non est peccatum; Sic S. Thomas 2. 2. quest. 169. art. 1. in corpor. & in cap. 3. 1. Epist. ad Timoth. lect. 2. sub fin. Alexand. Alens. in summ. Theolog. p. 2. q. 134. membro 1. ubi sic precise dicit: Licet secundum nobilitatem personae, secundum constructivum terre, secundum dignitatem officii ornare se vestibus pretiosis, ita tamen, quod ab sit libido in voluntate, & scandalum in exteriori opere. Unde S. Thomas in cit. q. 169. art. 2. ad 2. subicit, quod non est vitium feminis faciei vitia occultare, quod probat his verbis auctoritatem Apostoli adhibens: Aliud est fingere pulchritudinem non habitam, & aliud occultare turpitudinem ex aliqua causa proveniente, puta aegritudine, vel aliqua hujusmodi, hoc enim licitum est. Quia secundum Apostolum 1. ad Corinth. 12. Quae putamus ignobiliora membra corporis esse, his honorem abundantius circumdamus. Quo fit, ut forte non peccaverit quidam ex Proceribus, qui cum morbo gallico tabesceret, ostro pingebat pallentes genas, & quo Urbanus VIII. festive fertur dixisse: Foris minto pictus Ubrro, inus autem Gallico. Et sic etiam licitum est feminis se ornare sine pictura, ut viro suo magis placeat, vel ut futuri mariti prae aliis mulieribus licitam benevolentiam caperet; S. Thomas in cap. 3. Ista in fin. ubi sic expresse dicit: similiter si faciat, ut placeat decanter viro suo, quem habet, vel quem accipere debet, & ut ab aliis mulieribus retrahatur, non peccat; Pontas verb. Ornatus mulieribus cas. 2. & alii.

20 Femina denudans collam, vel pectus ex intentione mala, & maxime illum morem inducens, peccat mortaliter; Etiam, seclusa intentione mala, graviter peccat mulier illa. Nam denudatio illicita est, non solum ob pravam mulieris intentionem; sed etiam quia de se mala est, inducens homines ad peccatum. Elizalde in Regul. morum lib. 8. q. 13. §. 9. Pignatell. tom. 7. consult. 35. d. num. 27. usque ad fin. La Croix lib. 3. n. 248. cum plurimis ibi citatis. Unde Ursaya Institut. crimin. lib. tit. 5. num. 50. notat sub excommunicationis poena prohiberi posse ab Episcopis, ne mulieres incedant discooperta brachiis, vel pectore nudate, quia sunt incitamenta ad libidinem, & peccata, ut re mature pensata in Urbe mandavit San. mem. Innocent. XI. cujus edictum referunt, & exornant P. Maraccius in lib. bercol. cui titulus: Remedio per curare la vanità femminile; Franc. de Re moral. consult. 37. Raynald. tom. 3. cap. 27. §. 3. num. 1. Quamobrem S. Cyrillus Alexandrinus lib. 2. Pedagog. cap. 3. sic expresse scribit: Nullo modo permittendum est mulieribus, ut appareant aliquid corporis denudantes, ne ambo prolabantur, hi quidem, ut qui ad videndum incitentur, illae vero, ut quae in se virorum intuitum attrahant; Semper autem tanquam praesente Domino honeste versandum est, ne nobis quoque praesentem Dominum honeste dicat Apostolus: Conventibus vobis non licet Dominicam vestem manducare; & S. Hieronymus Epist. 8. ad Demetriadem de publicis pedisequis illam informans, sic ait: Illa tibi sit pulchra, illa

amabilis, illa habenda inter socias, quae se nescit esse pulchram, quae negligit forma bonam, & procedens ad publicum non peccat, & colla denudat, nec pallio revoluta cervicem aperit, sed quae colat faciem, & vix uno oculo, qui vix necessarius est, patente ingreditur.

Femina sciens se turpiter amari ab aliquo particulari, quoties cum aspicit, vel ab eo aspicitur, peccat graviter, si data opera ei se conspiciendam offert; Layman lib. 2. tract. 3. cap. 13. Sanchez, Bonacina, Diana, & alii passim cum Busembau, & La Croix lib. 2. dub. 5. art. 2. num. 243. Sporer tom. 2. tract. 5. in quinto praecipio Decalogi cap. 1. sect. 2. num. 35. Hinc peccat femina pergens ad hoc templum, ad hoc sacrum, in quo est aliquis particularis, a quo turpiter amatur, quando commode potest aliud templum adire eo periculo vacans. Item quando it per hunc vicum potens commode ire per alium. Item quando domo egreditur sciens eum expectare spectandam, sic cum aliis Sporer loc. cit. num. 36. Immo volant multi absolute cum Busembau loc. cit. & probabilium cum La Croix loc. cit. n. 244. Femina scientem, aliquem in particulari se turpiter amare, quoties eam aspicit, posse, & debere non tantum publico, sed etiam Sacro abstinere die festo, semel, atque iterum, ad peccatum illud evitandum. Alii tamen eam Castropalao tract. 6. disp. 6. part. 16. Diana part. 3. tom. 7. resolut. 21. & 22. & Pasqualig. de Sacrificio quest. 1347. universaliter sustinent, quod ob vitandum praesice scandalum non sint ostendenda ulla opera praecipua; Unde Tamburin in decalog. l. 4. c. 2. §. 2. num. 8. docet, quod femina sciens se ardentem amari ab aliquo particulari, qui erit in templo, possit quidem die festo abesse à missa propter caritatem, non tamen teneatur, quia hoc est scandalum non datum, sed acceptum, quod omnino non tenetur vitare cum tanto detrimentum omissionis missae die festo; sic docet etiam Illsung. tract. 3. num. 111. dicens, nempe semel teneatur omittere. Concedunt tamen Castropal. Diana, & alii apud ipsos loc. cit. omitti debere, vel ad aliquod tempus differri actionem bonam, quae est tantum consilii. (Num. 20. Aug. 4. §. 22. tit. 12. lib. 7. Carr.)

Femina in publicum prodiens, quamvis sciat se ab aliquo in particulari turpiter amari, si hoc faciat ex necessitate, nullo modo peccat, & saltem non mortaliter, si faciat ex utilitate, aut ne se privet sua libertate, vel jure exenti domo, aut standi ad otium domus, vel fenestram; Sanchez, Cajetan. Bonacina, Diana part. 2. tom. 15. resolut. 20. Sporer loc. cit. num. 35. qui num. 37. subjungit consentire omnes, feminam ob illum causam non teneri ad longam tempus abstinere à publico, vel adionibus de se indifferentibus; v. g. ad longum tempus non aspiciere per fenestram, non ad januam domus suae stare, vel assidere; sed solum semel, & iterum, donec alter advertere possit se fugi ab illo. Quod si enim alterius turpis amor diutius duret, non erit amplius ex infirmitate, & scandalo pusilli; sed potius ea occasio erit ex propria amantis malitia, & non ex femina, quae libertate sua jure utitur; unde deinceps non est de his curandum.

Volunt multi absolute cum Busembau (inquit Auctor num. 23.) Feminam scientem aliquem in particulari se turpiter amare, quoties eam aspicit, posse & debere non tantum publico, sed etiam Sacro abstinere die festo, n. vero 26. vult, feminam lisdem in circumstantiis constitutam peccare tantum venialiter, si ne se privet sua libertate, domo exeat, per fenestram aspiciat, ad januam domus suae stet, vel assidet. Harum autem fere contradictorium opinionum quatenam sit amplectenda, prudens iudicet lector.

Femina permittens tactum sui impudicum ex objecto, vel osculum turpe, ac venereum in secreto, peccat mortaliter, si non impedit, quando commode potest, quia concurrat ad actum intrinsece, & mortaliter malum; Sporer loc. cit. num. 41. La Croix loc. cit. num. 249. & alii communiter. Si vero tactus sint ex objecto honesti, ut oscula in facie, tactus genarum, compressio manuum, & sola tangentes prava intentione libidinosi sint, id advertente femina, distinguendum est

vel sunt in publico, ut in choreis, in convivio &c. ubi juxta morem regionis non possunt repelli, nisi ingendo animis adstantium suspicionem peccati, & infamando alterum, & tunc femina non peccat permittendo similes tactus, quia in re per se non mala adest excusatio sufficiens, nec scilicet ratione moris, & consuetudinis regionis in suspicionem malitiae apud spectantes veniat tangens repulsus, alias bonae famae. Aut tactus sunt in secreto, seu etiam in publico, & sine suspitione illa, & periculo infamiae, repellii possunt, & tunc femina peccat graviter permittendo similes tactus, oscula, & amplexus, si moraliter certo advertat malitiam, & libidinosum affectum tangentis, osculantis, vel amplectentis; Sporer loc. cit. num. 41. Azotius, alique cum Bonacina de matrim. quest. 5. p. 9. num. 10. Si autem dubitet, an similes tactus, oscula, & amplexus ab altero fiant malo animo; Filiucius, & Tamburin. in Decalog. lib. 5. cap. 1. §. 4. num. 25. La Croix loc. cit. num. 249. Sporer loc. cit. num. 41. & alii negant teneri impedire, quia in dubio nemo presumendus est malus; Bonacina tamen probabiliter affirmat, quia vix abest culpa, & femina utitur jure suo, consultiusque salutem proximi. Si mulier dubitet actus illos malo fieri animo, impedire, & prohibere illos tenetur; alioquin proximi salutem non consuleret, & semetipsam quoque periculo exponeret peccandi, cum sine commotione, ac delectationis periculo vix amplexus, & oscula illa contingant. Femina autem amplexus ab amasio, quando ei moraliter certo constat de ejus libidinoso intentione, quamvis ipsa non consentiat ejus pravae intentioni, regulariter peccat mortaliter, quia sic fovet impurum ejus amorem, ac desiderium, & semper copulae aliquando obtinende. Nec refert, quod femina dicat se nolle consentire ejus pravae intentioni, quamvis muneribus acceptet, nam re ipsa acceptando adhuc relinquit spem in amasio, quod vi munerum possit tandem facilius eam expugnare; Sporer tom. 2. tract. 5. in septim. & decim. praecipio Decalogi cap. 3. num. 141. La Croix loc. cit. num. 264. & alii. Si autem semel tantum, ac iterum accipiat ab amasio munera, nec certo constat ei de libidinoso intentione, ac affectione donantis, tunc non peccat sic accipiendo; Sporer loc. cit. n. 141. & alii. Femina ob munera sibi liberaliter donata ab amasio, quamvis illicite accepta ob ejus notam libidinosam intentionem, non tenetur ad ullam restitutionem, sed licite retinere potest; Et ratio est, quia femina accipiendo non peccavit contra justitiam; impurus enim amasius liberaliter ea donavit sciens feminam non accepturam cum pacto copulae, ut supponitur, quamvis ipse eam speraverit. Unde si sua spe frustratus amasius munera prodedit, sibi imputet, & suae libidinosae credulitati; Molina tom. 1. disp. 95. Lugo disp. 18. num. 49. & cum aliis Sporer loc. cit. num. 41. Rogarem hic Auctorem, num. credat mulierem peccare, quae impurum in amasio foveat amorem? Si ita opinetur, ut opinari revera censet: Rursus rogo, num. acceptatio donorum amorem illum foveat? Num prudenter suspicari possit ab hujusmodi amore prava oriri posse desideria? Ita sane. Ergo acceptando dona nequit ea mulier esse immunis à culpa.

Feminae sexus in quo sensu dicatur devotus notat. Macr. in Hierolexi. verb. Antiphona in fin. ibi: Est etiam alia difficultas in illa B. M. Virginis Antiphona, quae inter consuetas officii commemoraciones habetur super verba Interecedi pro devoto fawineo sexu, ac si sexus alius devotus non esset. Respondetur tamen, hoc nomen devotus hic non significare piam, ac teneri cordis erga Deum personam, sed quae Deo se devovit, ut sunt moniales, & similes; quae Antiphona desumpta est ex D. Augustino, in Sermon. 21. de Annunt. cujus mens fuerat distinguere Clerum, & Moniales à populo juxta ecclesiae universalis consuetudinem in feria sexta Parasceves, ubi de lisdem habentur distinctae orationes; In hoc etiam sensu D. Agatha dixerat Soror mea Lucia Virgo Dio devota, quia voto perpetuae virginitalis se Deo dedicaverat; Ita pariter in Concil. Tolet. canon. 16. habetur devotam peccantem non recipendam

in ecclesiam; Sic apud Ursayam in miscellaneo secundo sacro, & profano, canonico, & civili, verb. Fawineus sexus.

Femina quadam viginti duos successive habuit 36 maritos, & deinde nupsit viro, qui viginti sepeliet uxores: qui postmodum vincens superstes remansit; & Populus Romanus coegit eundem virum abstinere à ligubri funere, & lauro coronatum, Palma in manibus tenta, tanquam victorem uxoris cadaver ad tumulum associare jussit; Sic Vincent. de Justis de Dispensat. lib. 2. cap. 9. num. 16. Majolus de irregularitatibus lib. 1. cap. 33. Corrad. in praxi dispens. lib. 7. c. 2. n. 81. & alii apud ipsos.

Expeditur dictum Ecclesiastici cap. 42. ibi: Melior est iniquitas viri, quam mulier beneficiens; id est, melior est pro bono tuo spirituali, quatenus magis tibi proderit, minoris periculi erit, minusque tibi nocebit vir iniquus, qui sua iniquitate, & malitia injuste te vexet, ac bonis temporalibus spoliat, quam mulier blanda & beneficiens, quae suis blanditiis, & beneficentiis ad ejus concupiscentiam te adducat, bonisque omnibus spiritualibus te denudet: vir enim iniquus, ac malignus te injuste vexando tuam exercebit patientiam, quae necessaria est, ut aeternae repererit promissiones, sicut docet Apostolus ad Hebraeos cap. 10. num. 36. ibi: Patientia enim vobis necessaria est, ut reportetis promissiones; & Luc. cap. 21. num. 19. ibi: In patientia vestra possidebitis animas vestras; mulier vero benefica munusculis suis, & blanditiis laborum suorum venenum libidinis, & ignem lasciviae usque ad perditionem devorantem in te succendet, ac in laqueum aeternae captivitalis te protrahet, juxta illud Proverbiorum cap. 7. ad num. 21. ad 23. ibi: Iretiovis eum multis sermonibus, & blanditiis laborum prostravit illud; statim eam sequitur, quasi bor ductus ad victimam, & quasi agnus lascivens, & ignorans quod ad vincula stultus trahatur, donec transfugat sagitta secur ejus; velus si avis ferrinet ad laqueum, & nescit quod de periculo animae illius agitur. Unde Ecclesiastici cit. cap. 42. antequam num. 14. dicatur: Melior est enim iniquitas viri, quam &c. numero immediate antecedenti dicitur: in medio mulierum noli commorari, de vestimentis enim procedit tinea, & à muliere iniquitas viri; Sic Sacri Expositores passim in praelaudat. cap. 42. n. 114. Ecclesiastici, (Vid. verb. Delectatio morosa).

Feminae (ait Ulpianus in leg. 2. ff. de regul. jur.) ab omnibus officiis civilibus, vel publicis remota sunt, & ideo nec Judices esse possunt, nec magistratum gerere, nec postulare, nec pro alio intervenire, nec procuratores existere. Varii Auctores varie celebrem hanc de feminis regulam juris sunt interpretati. Unus autem Jacobus Gothofredus meo iudicio verum ejus sensum est assequutus.

Publica & civilia officia non sunt hic pro eisdem 39 accipienda, ut accipiunt Cnjacius, & Petrus Faber, sed observante Jacobo Gothofredo distinguenda sunt publica officia ab officiis civilibus, ita quidem, ut publica civilia quoque sint, non retro omnia civilia publica. Et in hunc modum particula Vel posita est inter genus & speciem, quod non est novum.

Publica autem officia, ut monet idem Jacobus Gothofredus, non dicuntur hic ratione finis, vel loci, verum ratione auctoritatis, quae scilicet cum publica exercentur auctoritate, cujusmodi duo tantum exempla habet regula commemorantur, Judicem esse (pedaneum scilicet, seu causae disceptatorem) & magistratum gerere cum jurisdictione & imperio, à quibus obeundis feminis prohibentur. Civilia vero sunt ea quoque ministeria, si actus, qui partim in civitatis vel Judiciorum conspectu in comitiis exercentur, partim privatum in coetus alicujus virorum ore, seu conspectu, modumque excedunt domesticae curae, cujusmodi tria exempla hic commemorantur, Postulare, id est Advocare, pro alio 44 intervenire, & procuratorem existere, à quibus quoque obeundis prohibentur feminis.

Male autem Graeci Interpretes, ut & Glossa, Cnjacius, & alii, interventionem pro alio, hic de Fidejus-

46 *varia intercessione accipiunt. Interventendi voce ut post Petrum Fabrum probat Jacobus Gothofredus, non fidejussoria intercessio intelligi debet, verum judicialis quaedam opera, & civile officium, cognitoria & procuratorie simile.*

47 Ratio vero hujus prohibitionis sive regulæ circa feminas non fuit muliebri sexus levitas, non item infirmitas, & conditio fragilitatis, nec periculum rei familiaris, verum remotæ fuere feminæ ab officiis publicis & civilibus ob honestatem sexus, ob verecundiam, & stolæ matronalis decus. Consule toties laudatum Jacobum Gothofredum *hic*. ¶

Quamvis satis sit confiteri leges hispanicas idem, quod num. 5. & ex 38. nunc usque refertur, asseveraret suis respectivis locis eas notatas invenies.

FORUM, SEU FORUS.

SUMMARIUM.

- 1 **N**OMEN Fori quas habeat significationes, ad n. 4.
- 2 **Q**uid sit Forum competentis, & quid sit Fori Actoris vel Reo circa illud, ad num. 7.
- 3 **O**ria questione de competentia Fori inter Judicem Ecclesiasticum & Laicum, ad quemnam cognitio pertineat.
- 4 **Q**uot & quales sint modi præcipui Fori sortiendi, ad num. 33.
- 5 **Q**uid intelligatur per privilegium Fori, & quinam eodem privilegio gaudeant, nec ne, ad num. 58.
- 6 **Q**uam dicatur causa mixti Fori, ad num. 61.
- 7 **Q**uid sit Forum internum, externum, & contentiosum, ad num. 64.
- 8 **S**ubnectuntur Additiones ex aliena manu, ad n. 82.

NOMEN Fori varias habet significationes, aliquando enim in masculino, & aliquando in neutro genere ponitur. Forum in neutro genere venit à Ferendo, sic dicitur ab eo, quod controversia, & res venales illic ferantur; M. Varro l. 1. de lingua latina, Calv. Magno Lexico Jurid. verb. Forum neutrius generis: Sic dicitur forum boarium, piscarium, in quo boves, vel pisces veneunt, Calvin. generis loc. cit. verb. Forum Boarium. Forum in neutro genere magis proprie accipitur pro districtu, seu territorio cujusque Judicis, intra quod in facinorosos animadvertere potest; Leg. Pupillus §. Territorium, ff. de verb. signific. & post Hostiens. notat Abbas ad Rubr. de foro competentis, & alii passim.

4 **F**orum in masculino genere describitur, quod sit exercendarum litium à sando dicitur, sive à Forando Rege, qui primus Græcis legem dedit. Sic ad literam in Cap. Forus 10. de verb. signific. Alio nomine dicitur Tribunal, ut leg. 2. ff. de Judicis. Item Auditorium, leg. contra Pupillum, ff. de re judicat.

5 **F**orum competentis idem est, ac Tribunal Judicis, cuius Jurisdictioni reus, qui convenitur, subiectus existit. Notanter autem hæc definitio Fori competentis ponitur in ordine ad rem, quia generale est, ut actor forum sequatur rei; Cap. Si Clericus §. de Judice compet. ibi: "Cum actor forum rei sequi debeat;" cap. Cumsit 8. ibi: "Cum sit generale, ut actor forum rei sequatur;" & l. ultim. Cod. Ubi in rem actio &c. Si reus habet multiplex forum, in electione actoris est, eum, in quo maluerit foro, convenire; Glossa in cap. Dilectis 17. de foro competentis. vers. Ubi domicilium; & leg. ult. Cod. Ubi in rem actio &c. id probans in leg. 2. §. Plane, si perfecta ff. de Judicis, & sic communis Canonistarum, ut testatur, & tenet Fagnan. in Cap. Licet 20. de foro compet. num. 41. Reus coram incompetenti Judice conventus, impune non comparere opponendo exceptionem fori, dummodo tamen hæc exceptio proponatur statim ab initio ante litis ingressum, ne reo sciente, & convente procedatur ad alia, & sic videatur in talem Judicem consensisse, ejusque personam approbasse, ac Jurisdictionem prorogasse, leg. Consensisse §. 1. de Judicis, & patet hoc in leg. ultim. Cod. de exceptionibus,

& amplius declarat Glossa in Cap. Exceptionem, vers. In dilatoriis, de exceptionibus, & Abbas ib. n. 11. & alii.

Oria questione de competentia fori inter Judicem ecclesiasticum, & laicum, debet cognoscere ecclesiasticus, habetur expresse in cap. Si Judex 12. de sentent. excomm. in 6. Ubi Bonifacius VIII. loquendo de malefactore, qui captus à Judice seculari dicit se esse Clericum, decidit aperte, & absolute, quod tunc cognitio hujus causæ spectat ad Judicem ecclesiasticum, vocato tamen Judice seculari, ibi: "Si Judex laicus malefactorem captum detineat, & is se Clericum dicens ad curiam ecclesiasticam petat remitti, vel curia ipsa eum tanquam suum Clericum repetat à Judice ipsam inficiante Clericum, ac ob hoc minime remittendum, dubitationis hujusmodi, an scilicet sit, qui repetitur Clericus, ad Judicem ecclesiasticum (quia unde te ecclesiastica, & spiritali, vocato tamen Judice seculari, vel alio cujus interest) cognitio pertinet." Ob quem textum ideo datam conclusionem tenuit Rota dicit. 3. aliis 202. tit. de sentent. excommunic. in novis; & tenent Canonice communiter cum Glossa ibid. in princip. ubi dicit, quod talis pontificia decisio est expediens, & utilis valde, & sapissime practuræ, & Covarrubias pract. quest. cap. 33. circa init. recte monet, quod sit semper præ oculis habenda, & Felinus in cap. Pastoralis num. 4. de rescript. advertit Lectorum, ut hujus nunquam sit oblitus; & sic Barbosa in cit. cap. Si Judex num. 3. Sperell. dicit. 8. fori ecclesiastici num. 23. & dicit. 24. num. 59. allegans alios, Julius Clarus lib. 5. pract. crimin. §. fin. quest. 36. num. 21. Fatiniacius in appendice de Immunitat. eccler. num. 367. & lib. 1. pract. criminal. q. 8. num. 33. citans plurimos alios, Jason in leg. Ex quacunque num. 19. ff. Si quis in Jus vocatus &c. post Anton. de Butrio in Cap. Ceterum col. 4. de Jud. & Joan. de Imola ibid. subjungens, quod hoc communiter tenetur.

Quamvis sint plurimi modi sortiendi forum, quorum multos enumerat in cap. Licet 2. de foro competent. Hostiens. num. 3. Joan. Andr. num. 2. & Fagnan. n. 27. & ad sexaginta duo recenset Speculator in cit. de competent. Judic. §. 1. tamen modi ordinarii, seu speciales sortiendi forum sunt quatuor, qui expresse enumerantur à Gregor. IX. in d. cap. Licet 20. de foro compet. ibi: "Ratione delicti, seu contractus, aut domicilii, sive rei, de qua contra possessorem causa movetur" forum regulariter quis sortitur." Primus igitur modus specialis sortiendi forum est ratione delicti, in cuius enim territorio quis delinquit, ejus Jurisdictioni subijcitur, licet aliis ei subiectus non sit; Cap. Postulasti 14. & cap. Licet 20. de foro competent. cap. De illis 1. de Raptoribus, Cap. Placuit 6. quest. 3. & Authent. Qua in Provincia, Cod. Ubi de criminibus agi oportet, ubi sic expresse habetur: Qua in provincia quis delinquit, aut in qua pecuniarum, aut criminum reus sit, illic etiam juri subiacet.

Delinquens, si adhuc est in loco delicti tam respectu personæ, quam respectu bonorum etiam alibi existentium, est de Jurisdictione Judicis illius loci, in quo delictum fuit commissum, dummodo executio sententiæ, quoad bona alibi existentia, fiat à Judice, in cuius territorio bona condemnati existunt. Sic clare deducitur ex cap. Postulasti 14. de foro competent. ubi declum habetur, quod quando Clericus habet beneficium in una diocesi, in alia vero delinquit committendo crimine dignum privatione beneficii, tunc Episcopus diocesis, in qua delinquit, sententiam pronunciat super Clericum privando ipsum beneficium, & executio talis late sententiæ quoad privationem beneficii fit ab Episcopo, in cuius diocesi beneficium existit, ibi: "Respondemus, quod per Episcopum in cuius diocesi delinquit, sententia promulgari poterit in eundem, sed ab eo, in cuius diocesi beneficium obtinet, erit quoad illud executio facienda." Et sic textum istum intelligit Glossa ibid. Verb. Executio facienda: præcis his verbis: "Et sic ille Episcopus, cui subest illa ecclesiæ istius Clerici, privabit illum per sententiam ab alio Episcopo latam", quæ sequuntur Speculator tit. de execu-

cutione sententiæ, §. Nunc dicendum num. 12. verb. Item facit: Abbas in cit. cap. Postulasti num. 7. Reiffenstuel lib. 2. decretal. tit. 2. num. 48. & sequent. & alii passim: Atque idem decisum habetur de simili in cap. Romana 1. de foro competent. in 6. §. Contrahentes: ubi unus Episcopus decernit missionem faciendam in bona, quæ reus contumax in alia etiam diocesi obtinet, quam deinde ad illius requisitionem alter Episcopus exequitur.

Si delictum sit inchoatum in territorio unius Judicis, & finitum, seu consummatum in territorio alterius, ut si quis existens in territorio Alexandrino explodat scloppum, & occidat hominem existentem in territorio Detornensi, probabilis est, quod tunc tam Judex Alexandrinus, quam Detornensis, possint contra eum procedere; & si concurrant, detur locus præventioni. Ita Abbas in Cap. Licet 20. de foro competent. num. 25. Joan. Andr. in Cap. In obscuris num. 5. §. Solutio, de reg. Juris in 6. Fatiniacius tom. 1. criminal. leg. 1. tit. 1. quest. 7. num. 46. allegans plures alios, & inquires, quod hæc sit veritas, Reiffenstuel lib. 2. Decretal. tit. 2. n. 75. & 78. Julius Clarus lib. 5. Criminalium §. final. quest. 38. num. 11. asserens ita communiter servari. Et ratio est, quia, sicut explodit scloppum ex uno territorio, & occidat hominem existentem in alio, in utroque territorio delinquit, & utrumque territorium ex tali delicto leditur, seu injuriam patitur, nam etiam ille jam noxius est, qui mittit lanceas, & sagittas in mortem: Cap. Sicut noxius est 1. de præsumptionibus, ibi: Sicut noxius est, qui mittit lanceas, & sagittas in mortem &c. adeoque, ne crimina maneant impunita, merito utriusque Judicis tribuitur Jurisdictio in solidum. Fateor tamen, quod probabile etiam est, quod solus ille sit competentis Judex, in cuius territorio consummatum est delictum, & nullatenus ille, in cuius territorio est inchoatum. Sic tenet Bartolus in leg. Libellorum num. 7. ff. de accusat. Felinus in d. cap. Licet 20. num. 14. Aretinus ibid. num. 7. quorum sententiam approbat Fagnan. ibid. num. 3. ac probabiliter censet Pirhing. lib. 2. Decret. tit. 2. n. 28.

Secundus modus specialis sortiendi forum est ratione contractus, ut si quis in aliquo territorio per se, aut per alium contrahat, vel contraxisse fingatur, eo quod in tali loco sese soluturum promiserit, possit ibidem super tali contractu conveniri, etiam si domicilium ibi non habeat; cit. Cap. Licet 20. de foro compet. leg. Heres absens, & leg. Omnem obligationem, ff. de Judicis. Contractus tamen non accipitur hic strictè, prout esse dicitur ultra, citroque obligatorius, ut emptio, venditio, societas, iuxta textum in leg. Labeo, ff. de verb. signific. sed latissime pro omni eo, quod obligationem inducit, etiam si obligatio nascatur ex parte unius tantum, ut in leg. Omnium obligationem, ff. de Judicis, & leg. Heres absens, ff. eodem, & secundum Glossam in cit. Cap. Licet vers. Ratione contractus: Abbas ib. num. 29. Hostiens. ib. num. 4. Butr. ib. num. 11. Fagnan. ib. num. 5.

Dantur tamen plures casus, in quibus contrahentes nequeunt conveniri in loco contractus. Primo, quando inter partes contrahentes conventum fuit, ut non in loco contractus, sed alibi v. gr. in loco domicilii teneantur respondere, si forsitan imposterum lis oriri contingat super talem contractum, prout limitatur citat. leg. Heres absens §. Proinde, ff. de Judicis. Ut enim statuitur in Regula 85. Juris in 6. Contractus ex conventionem legem accipere agnoscuntur. Secundo, quando quis tamquam advena, & viator contrahit in aliquo loco mox inde discussurus, & hoc scitur ab altera parte contrahente; tunc enim non tenetur ibi respondere, nisi volerit; sed habet jus revocandi domum, seu ad forum sui domicilii; cit. leg. Heres absens §. Proinde, ff. de Judicis, ubi datur hæc ratio, quia durissimum est quotquot locis quis navigans, vel iter faciens delatus est, tot locis se defendere. Sic enim à suscepto itinere, aliusque negotiis suis magno cum damno posset sapere impediri. Hoc autem est intelligendum de vero advena, seu viatore, qui habet alibi certum domici-

lium, non vero de vagabundis per mundum nullibi certum domicilium habentibus, quia isti possunt conveniri, non solum in loco contractus, sed ubicumque reperiantur, ne alioquin creditores jus suum perdant, Glossa marginalis in cap. Licet 20. de foro compet. vers. aut domicilii, & Glossa in hæres absens §. Proinde verb. debet, ff. de Judicis. Quam Glossam sequitur Bartolus ibid. §. Quæro quod si debitor: Joan. Andr. in cit. cap. Licet 29. de foro competent. num. 11. Fagnan. ibidem num. 26. Felin. ibidem num. 20. Pirhing. lib. 2. Decretal. tit. 2. num. 15. Reiffenstuel ibidem num. 46. & 87. Sanchez lib. 3. de matrimon. disp. 25. num. 5. & alii passim. Et id desumitur ex l. 1. C. Ubi quis de Curiali &c. l. 1. C. Ubi de crimin. agi oportet. juncta Glossa ibid. in verb. Reperiantur: de talibus vagabundis illud vulgatum allegante: Ubi te invenero, ibi te iudicabo. Tertio, quando agitur de contractu dotis, quia pro hoc contractu istud habetur speciale, quod non inspicitur locus contractus, seu in quo instrumentum dotis factum est, sed locus, ubi vir habet domicilium, & in cuius domicilium etiam ipsa mulier per conditionem matrimonii est itura, eo quod sequatur forum mariti, leg. Eligere 65. ff. de Judicis, & ibi Glossa, & Doctores communiter. Excipe tamen, nisi partes contrahentes alter inter se convenierint juxta regulam 85. Juris in 6. traditam supra num. 17.

Tertius modus specialis sortiendi forum est ratione domicilii; cap. Ex parte 15. & cap. Licet 20. de foro competent. l. Cives, Cod. de Incolis lib. 10. & hic proprie dicitur verus, & naturalis forus, ut tradunt in dicit. cap. Licet Innocent. num. 3. Butrius num. 16. Felin. num. 23. Fagnan. num. 9. & alii passim. Hinc appellatione ruz diocesis in dubio intelligitur diocesis domicilii, seu habitationis, non autem originis, vel alia. Glossa singularis in cap. Statutum verb. Unam dictam, de rescript. in 6. asserens sic servari in Curia Romana; Felin. in cit. cap. Licet 20. de foro compet. num. 22. citans alios, Fagn. ibid. num. 10. Compostell. in cap. Nonnulli in 4. Glossa de rescript. Speculat. in tit. cit. §. 1. circa princip. Reiffenstuel loc. cit. num. 25. & alii. Sic etiam appellatione subditi, seu subiecti in dubio venit duntaxat subditi, vel subiectus ratione domicilii, arg. legis Cives, Cod. de Incolis lib. 10. & sic Glossa in cap. Nuper verb. Absolutio de sent. excomm. & Glossa in Clement. 1. verb. Subditus, de foro compet. quam ibi omnes sequuntur, teste Fagnan. in cit. cap. Licet num. 10.

In foro domicilii potest quis conveniri etiam pro delictis alibi commissis. Leg. Sciens, Authent. Quæ in provincia, Cod. ubi de crimin. agi oportet; ac pro contractibus alibi gestis, Cap. Delicti 17. de foro compet. & super rebus alibi sitis; Leg. ultim. Cod. de præscript. long. tempor. Et sic tenent Abbas in cap. Si quis Clericus 1. num. 6. in cap. Cum contingat 13. & cap. Licet 20. num. 38. de foro compet. Felin. in cit. cap. Licet num. 23. Fagnan. ibid. num. 12. Reiffenstuel. loc. cit. num. 28. & alii. Judex domicilii potest procedere contra subditum, nedum præsentem, sed etiam absentem, & ubicumque existentem, nam potest ab ipso citari quoad omnes effectus, scilicet ut procedat contra eum, vel ad missionem in possessionem, vel ad condemnationem, si status cause patiat, quia ubicumque sit, ejus subditus remanet, & citatio decernitur in proprio territorio ipsius Judicis, licet nuntius exequatur extra territorium; nam actus nuntii citationem executionis, ut citatus futura litis notitiam habere possit, est nudum duntaxat ministerium executionis, & non actus Jurisdictionis, & ideo potest exerceri extra territorium, ut notatur in Cap. Novit. de offic. Legati, & in cap. Romana §. Contrahentes, de foro competentis in 6. & in leg. omnes, verb. Verum si apparitor, C. de Episc. & Cleric. & tenent Hostiens. & Joan. Andr. in c. 7. de raptor. Abbas in cit. c. Licet 20. de foro compet. Fagnan. ibid. num. 15. Reiffenstuel loc. cit. n. 30. & alii.

Habens domicilium habitationis æqualiter in duobus locis, eo quod utrobique æqualiter per anni decursum commoretur, tunc in utroque loco censetur sortiri forum, & utrobique potest conveniri. Colligitur ex